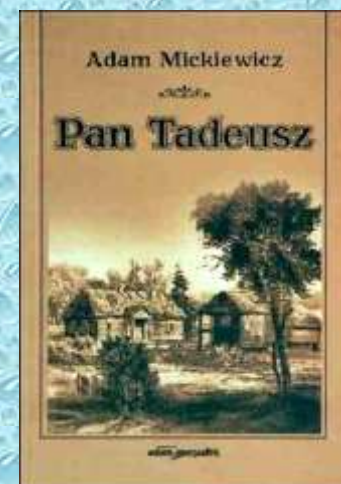

OBRAZ, DŹWIĘK, SMAK W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

Toruń, 10-11 września 2010 roku

EDUKACJA HUMANISTYCZNA

The diagram consists of three vertically stacked, rounded rectangular boxes with a light yellow background and a black border. Each box contains text in bold red font. The top box is labeled 'priorytet szkoły XXI wieku', the middle box is labeled 'korelacja przedmiotowa', and the bottom box is labeled 'zespół nauk'. The boxes are connected by a central vertical line, and there are additional vertical lines on either side, creating a structured layout.

priorytet szkoły XXI wieku

korelacja przedmiotowa

zespół nauk

Edukacja humanistyczna

„Homo sum et nihil humanum a me alienum esse puto”

(Terencjusz)

- zespół nauk dający wiedzę o świecie, człowieczeństwie, jednostce, społeczności;
- korelacja przedmiotów;
- rodzaj kształcenia umiejętności interpretacji świata i świadomości tego, kim się jest jako człowiek;

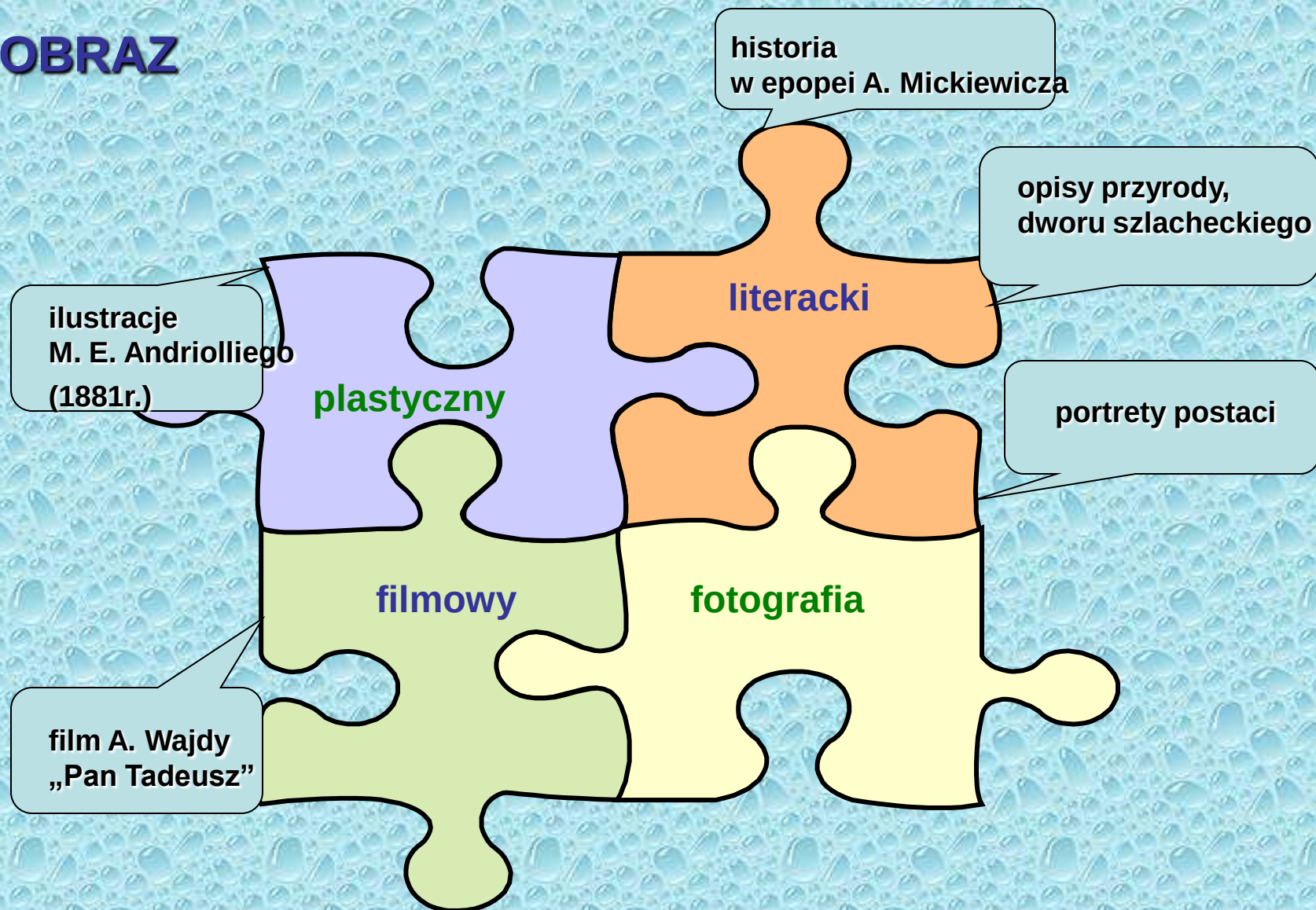
**„Pan Tadeusz
czyli
Ostatni Zajazd na Litwie**

**historia szlachecka
z roku 1811 i 1812
we dwunastu księgach
wierszem”**

**„ (...) kształtem miłości piękno jest – i tyle
Ile ją człowiek oglądał na świecie,
(...) Tyle o pięknem człowiek wie i głosi –
Choć każdy w sobie cień pięknego nosi.”**

(Cyprian Kamil Norwid „Promethidion”)

OBRAZ

OBRAZ W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

**„Dziś piękność twą
w całej ozdobie widzę
i opisuję...”. Spotkanie
z epopeją Adama
Mickiewicza „Pan
Tadeusz” .**

**Portrety kobiet
w „Panu Tadeuszu”
Adama Mickiewicza.**

**Jak ubierał się polski
szlachcic?**

Obraz polskiej szlachty.

Obraz Polski i Polaków.

**Dlaczego ostatni zajazd
na Litwie?**

język polski

historia

Dźwięk muzyka

```
graph TD; A[Dźwięk muzyka] --> B[wrażenia słuchowe]; A --> C[efekty akustyczne]; A --> D[połączenie muzyki, słowa mówionego, efektów akustycznych];
```

wrażenia słuchowe

efekty akustyczne

**połączenie muzyki,
słowa mówionego,
efektów akustycznych**

DŹWIĘK W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

Słowo jako tworzywo muzyki w „Panu Tadeuszu”	Muzyka Wojciecha Kilara do filmu Andrzeja Wajdy „Pan Tadeusz”	Piosenki do poematu Mickiewicza
<i>koncert Wojskiego</i> <i>koncert Jankiela</i> <i>„muzyka” burzy</i> <i>koncert dwu stawów</i> <i>muzyka ptaków i owadów</i>	<i>muzyka do scen bitewnych</i> <i>muzyka Świątyni Dumania</i> <i>muzyka zamku Horeszków</i> <i>muzyka drogi do Soplicowa</i> <i>polonez</i>	<i>„Soplicowo” Grzegorza Turnaua</i> <i>„Wspomnienie” Anny Marii Jopek</i>

DŹWIĘK W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

**Soplicowo słowem
i muzyką wyrażone.**

**Soplicowo w epopei
Adama Mickiewicza i
w piosence Grzegorza
Turnaua „Soplicowo” –
analiza porównawcza.**

**Koncert Jankiela
z „Pana Tadeusza” jako
komentarz do polskiej
historii.**

język polski

historia

Koncert Jankiela

Z

„Pana Tadeusza”

jako komentarz

do polskiej historii

WSTĘP

Jakie były okoliczności, w których Jankiel zagrał swój koncert?

ROZWINIĘCIE

Koncert Jankiela składał się z pięciu motywów muzycznych:

1. **Polonez Trzeciego Maja** – radosne dźwięki, wywołujące pozytywne uczucia w sercach słuchaczy i przywołujące wspomnienie „lat szczęśliwych”, kiedy to uchwalono Konstytucję 3 Maja. Wyjaśnij, jakie znaczenie miało to wydarzenie w dziejach narodu polskiego i jakie wiązały się z nim nadzieje?

2. Złowieszcze dźwięki, wybudzające smutek i trwogę, w których słuchacze rozpoznają zdradziecką nutę i kojarzą ją z **Targowicą**. Dlaczego melodia niepokoi słuchaczy i przypomina im narodową zdradę?

3. Szybkie dźwięki, przypominające marsz, odzwierciedlające nastrój bitwy, płacz dzieci i matek – słuchacze rozpoznają w nim wydarzenie, określane jako **Rzeź Pragi**, mające miejsce w czasie powstania kościuszkowskiego. Dlaczego melodia ta wzbudziła trwogę w sercach słuchaczy, o czym im przypomniiała?

4. Brzęczenie cymbałów, pojedyncze dźwięki łączą się w akordy, niczym żołnierze w legiony. Melodia nawiązuje do utworzenia **Polskich Legionów** i rozbudzonych nadziei na wyzwolenie Ojczyzny.

5. **Mazurek Dąbrowskiego** – radosne dźwięki pieśni Legionów Polskich budzą w słuchaczach nadzieję, że ich los się odmieni, a Ojczyzna odzyska niepodległość. Jaka była historia Legionów Dąbrowskiego ?

ZAKOŃCZENIE

Jaki charakter miał koncert Jankiela? Na czym polegała jego wyjątkowość i jakie uczucia rozbudziła w słuchaczach? Jakie ma znaczenie dla współczesnego odbiorcy?

SMAK W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

Znaczenie kulinarne –

jeden ze zmysłów
służących do
odróżniania pewnych
właściwości
chemicznych pokarmu
poprzez receptory
znajdujące się na
języku i ustach;

Znaczenie estetyczne –

zdolność rozpoznawania
lub tworzenia rzeczy
pięknych; zakosztowanie
smaku dzieła
literackiego, tekstu
kultury, źródła
historycznego;

SMAK W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

- **Litewski bigos elementem kultury szlacheckiej, kultury polskiej.**

„W kociołkach bigos grzano; w słowach wydać trudno
Bigosu smak przedziwny, kolor i woń cudną;
Słów tylko brzęk usłyszysz i rymów porządek,
Ale treści ich miejski nie pojmie żołądek.
Aby cenić litewskie pieśni i potrawy,
Trzeba mieć zdrowie, na wsi żyć, wracać z obławy.
Przecież i bez tych przypraw potrawą nie lada
Jest bigos, bo się z jarzyn dobrych sztucznie składa.
Bierze się doń siekana, kwaszona kapusta,
Która, wedle przysłowia, sama idzie w usta;
Zamknięta w kotle, łonem wilgotnym okrywa
Wyszukanego cząstki najlepsze mięsiwa;
I praży się, aż ogień wszystkie z niej wycisnie
Soki żywne, aż z brzegów naczynia war pryśnie
I powietrze dokoła zionie aromatem.
Bigos już gotów”.

SMAK W EDUKACJI HUMANISTYCZNEJ

- **Śniadanie w domu Sędziego (księga II w. 479 – 520) jako przykład kulinarnej uczyty.**
- **Zasady dobrego wychowania (nauki Sędziego i Telimeny).**
- **Moda w „Panu Tadeuszu”.**
- **Ubiór polskiego szlachcica.**

pas kontuszowy

żupan

czapka

kontusz

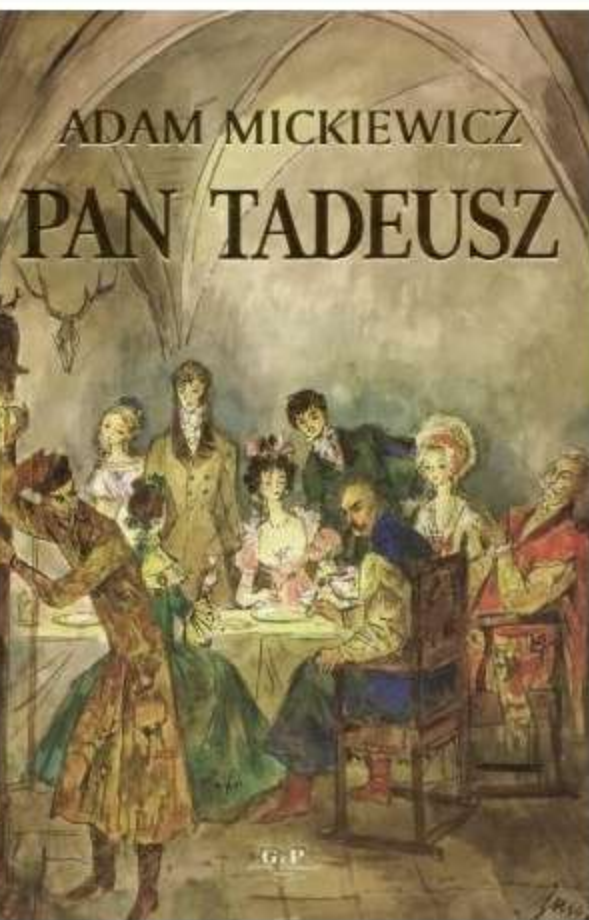
karabela

buty

BIBLIOGRAFIA

- ***Słownik współczesnego języka polskiego*, Warszawa 1998.**
- **U. Eco, *Historia piękna*, REBIS, Poznań 2005.**
- **A. Krawczyk, *Literackie fascynacje malarstwem*, Wyd. Pedagogiczne ZNP, Kielce 2006.**
- **Z. A. Kłakówna, *Po pierwsze edukacja humanistyczna*, [w:] *Polonistyka* nr 2/2010.**
- **A. Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Czytelnik, Warszawa 1979.**
- **www.teksty.org**
- **www.emuzyka.pl**

Opracowanie: Elżbieta Anioła, Marzena Teterus